

Náhle vzniklá dušnost

T. Janota

III. interní kliniky VFN a 1.LF UK

Definice

Subjektivní pocit ztíženého a namáhavého dýchání, nedostatku vzduchu.

*(i když těžší stupeň
je na lidech vidět)*

Příčiny náhlé dušnosti

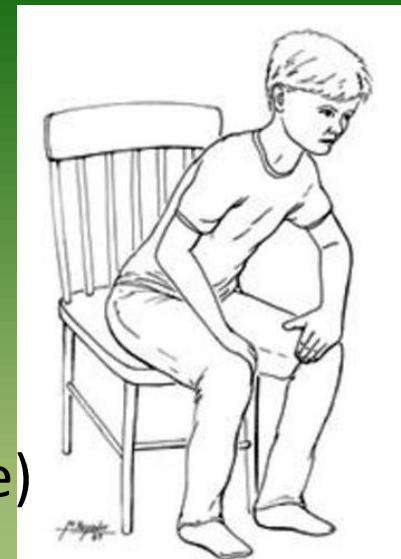
mechanismus	onemocnění
oběhové/srdeční selhání	AIM, zhoršení chron. srd. selhání, arytmie, <i>p.embolie</i> , <i>perikardiální on.</i>
postižení respiračního aparátu: *aspirace (děti, senioři) *zánět, alergická reakce *dekomp. CHOPN *spazmus bronchů	obstrukce horních dýchacích cest, bronchiální onemocnění (CHOPN, bronchitida, bronchiální astma), pneumonie pneumotorax, ..
centrální (CNS)	<i>lékové stimulace (např. salicyláty)</i>
metabolický	<i>acidóza</i>
nervosvalový	<i>intoxikace organofosfáty, botulizmus, vliv léků, myastenienie</i>
psychogenní	hysterie, domnělá dušnost
anemie	krvácení
bolestivost dýchání	trauma hrudní stěny/žeber, vertebrogenní algický sy, pleuritida, (pneumotorax)
porucha přenosu/dodávky O ₂	intoxikace CO, plicní embolie

Charakteristické známky některých častých příčin náhlé dušnosti

Onemocnění	Charakteristické zn.
Srdeční selhán (při AIM, arytmii,..)	Chce sedět
Chronická obstrukční brochopulmonální choroba (CHOPN)/chronická bronchitida bronchiální astma	Zhoršuje zánět Zhoršení častá Kašel/nemožnost odkašlat Chce sedět až při větší dušnosti
Plicní embolie	Nevyžaduje sed, oteklá DK?
Muskuloskeletální bolest/ vertebrogenní algický sy (VAS) ze stěny hrudní, postižení páteře	Nádech vázne pro bolest Zavilost na poloze

Klinický obraz

- Zvýšené dechové úsilí
- Zrychlené dýchání
- Přídatné zvuky (pískoty, vrzoty, sípání, ..- obstrukce)
- Úzkost, neklid
- Zapojení pomocných dechových svalů (v sedě s oporou o natažené paže) - ortopnoe
- Zhoršování pohybem
- Zhoršování položením (při srdečním selhání, ...)
- Bledost (při anemii, srdečním selhání, ...)
- Zvýšená náplň krčních žil (srd. selhání, p.embolie)
- Cyanóza (viz další dia) ►
- Bezvědomí

Cyanóza

Tmavomodré zbarvení sliznic a kůže

deoxygenovaný hemoglobin > 50 g/l,

snadno při polycytémii, patrné zřehba při $\text{sat.O}_2 < 80\%$

Centrální: rty, jazyk, (trup, končetiny) - porucha
okysličování např. při CHOPN, zkratové vadě

Periferní: prsty, cirkumorálně, boltce a nos (sliznice
růžové) - periferní odkysličení
při stagnaci krve např. při srdečním
selhání, chladu

Kombinovaná cyanóza

Možné průvodní obtíže a nálezy

- Bolest na hrudi (muskuloskeletální, AIM → srdeční selhání), plicní embolie pleurální bol., pleuritida, pneumotorax, ..)
- Slabost (nízký TK při AIM, plicní embolii, ...)
- Horečka (pneumonie)
- Palpitace (bušení srdce), tachykardie

Postup první pomoci

- Fyzický klid (vždy)
- Uklidnění
- Úlevová poloha (polosed, ortopnoická poloha)
- Chladný čerstvý vzduch (větrat)/O₂, ale pozor u CHOPN
- Volání ZZS (155)/vlastní transport k vyšetření ?
- Orientační diagnostika
 - Známá onemocnění
 - Klinický obraz
- Postupy ve speciálních situacích

Klinický obraz

- Dušnost - objektivní známky ?
- Okolnosti vzniku (náhlost, trauma, ...)
- Podobný stav z minulosti
- Provokační a úlevové manévry
- Co je na postiženém vidět (poloha, trauma, bledost,...)
- Co je slyšet (distanční fenomény)
- Zvýšená tělesná teplota
- Pulz (arytmie, tachykardie, bradykardie, nehmatný)

Diagnostika příčin (1)

- Náhlá dušnost při jídle → aspirace ?
- Známá alergie → alergický laryngospasmu ?
- Stridor – „kokrhavý“ zvuk při nádechu → laryngospasmu
- Namáhavý nádech, pískoty → překážka v horních dýchacích cestách (aspirace, zánět)
- Známé bronchiální astma/CHOPN → astma ?
- Po rozrušení → bronchiální astma, hysterie ?
- Pískoty při výdechu → bronchiální astma/CHOPN
- Horečka → infekce (laryngitida, bronchitida, pneumonie)
- Kašel → aspirace, infekce, srdeční selhání, plicní embolie, inhalace dráždivých látek, ...

Diagnostika příčin (2)

- Známé chron. srdeční onem. → projev tohoto onem.?
- Dušnost nutí sedět → srdeční selhání ?
- Oteklé DK → srdeční selhání, plicní embolie ?
- Současná slabost → srdeční onem., plicní embolie ?
- Dlouhé cestování/imobilizace → plicní embolie ?
- Současná bolest na hrudi → AIM, zánět, trauma, muskuloskeletální
- Nápadná bledost (bledost spojivek) → anémie ?
- Proběhlo trauma a není bolest při nádechu → PNO ?
- Proběhlo trauma a je bolest → muskuloskeletální ?
- Náhlý vznik → arytmie, AIM, PE, PNO, trauma ?
- Nepravidelný (rychlý/pomalý) pulz – arytmie.

První pomoc v konkrétních situacích (1)

- Aspirace – viz KPR
- Alergie – antihistaminika (i když p.o. začátek efektu nejdříve za 20 min., kortikoidy i.v.)
- Bronchiální astma/CHOPN – inhalační léky (*chron. medikace nemocného*)
- Horečka – chladit, antipyretika
- Tlumení bolesti při muskuloskeletální příčině

První pomoc v konkrétních situacích (2)

- Otevřené zranění hrudníku – **neuzavírat**, (prodyšné překrytí možné), polosed
- Krvácení – zastavit kompresí, elevace krvácející končetiny, horizontální poloha
- Při susp. kardiální bol. nitrát pod jazyk (nemocný má často u sebe)
- O₂ – opatrně u bronchitika (CHOPN) → útlum dýchání, porucha vědomí
- Pití ne (možná bude potřebovat intubaci, CT angio s kontrastní látkou do žíly, mohl by zvracet a aspirovat,)